

8. Tretiak, N. V. (2024). Rozvytok krytychnoho ta tvorchoho myslennia studentiv v innovatsiinomu osvithnomu seredovysshchi [Development of critical and creative thinking of students in an innovative educational environment]. Pedagogichna osvita: teoriia i praktyka. 36. S. 364–376. DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2024-36-364-376> [in Ukrainian]

9. Álvarez-Huerta, P., Muela, A., & Larrea, I. (2023). Disposition towards critical thinking and student engagement in higher education. Innovative Higher Education. 48(2). S. 239–256. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10755-022-09614-9> [in English]

10. Bhuttah, T. M., Qian, X., Abid, M. N., & Sharma, S. (2024). Enhancing student critical thinking and learning outcomes through innovative pedagogical approaches in higher education: The mediating role of inclusive leadership. Scientific Reports. 14. Article 24362. URL: <https://www.nature.com/articles/s41598-024-75379-0> [in English]

11. Jaswal, P., & Behera, B. (2023). Blended matters: Nurturing critical thinking. E-Learning and Digital Media. 21(2). S. 45–58. DOI: <https://doi.org/10.1177/20427530231156184> [in English]

12. Javed, F. (2024). Transformative learning strategies for effective teaching and learning in digitized higher education. Jurnal Pendidikan. 25(1). S. 14–19. URL: https://www.academia.edu/116621097/Transformative_Learning_Strategies_for_Effective_Teaching_and_Learning_in_Digitized_Higher_Education [in English]

13. Liu, Y., & Pásztor, A. (2022). Effects of problem-based learning instructional intervention on critical thinking in higher education: A meta-analysis. Thinking Skills and Creativity. 45. 101069. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1871187122000724> [in English]

14. Ning, Y. (2025). Integrating design thinking into higher education: Enhancing student creativity and critical thinking. Journal of Higher Education Research. 5(6). pp. 564–566. URL: <https://www.frontsci.com/journal/article?doi=10.32629/jher.v5i6.3389> [in English]

15. Rivas, S. F., Saiz, C., & Ossa, C. J. (2022). Metacognitive strategies and development of critical thinking in higher education. Frontiers in Psychology. 13. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/article/s10.3389/fpsyg.2022.913219/full> [in English]

16. Southworth, J. (2022). Bridging critical thinking and transformative learning: The role of perspective-taking. Theory and Research in Education. 20(1). DOI: <https://doi.org/10.1177/14778785221090853> [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ГИРИЧ Зоя – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Наукові інтереси: загальна педагогіка, професійна педагогіка, методики викладання.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

GYRYCH Zoya – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Pedagogy, Methodology and Education Management at V.N. Karazin Kharkiv National University.

Scientific interests: general pedagogy, professional pedagogy, teaching methods.

Стаття надійшла до редакції 18.10.2025 р.

Стаття прийнята до друку 25.10.2025 р.

УДК 378.147.091.33:004

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-221-386-390

КОМАР Ольга –

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0289-2359>
e-mail: komar_olga@ukr.net

ГЕДЗИК Андрій –

доктор філософії, доцент кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2330-4395>
e-mail: andriihedzyk@gmail.com

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ МЕДІАОСВІТНІХ ІГОР В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

В умовах сучасності її значення лише зростає, і навчання медіаграмотності має стати пріоритетним напрямком для ЗВО і суспільства загалом. Одним із найбільш ефективних інструментів у роботі з дітьми є медіаосвітні ігри – інтерактивні форми діяльності, що поєднують освітній зміст, ігрові механіки та елементи медіакультури. Саме тому підготовка майбутніх учителів початкової школи до використання таких ігор стає актуальною й необхідною складовою їхньої професійної підготовки.

У статті розкрито особливості підготовки майбутніх учителів до використання медіаосвітніх ігор в освітньому процесі початкової школи.

Встановлено, що підготовка майбутніх учителів до використання медіаосвітніх ігор в освітньому процесі початкової школи є базатокментаційним і комплексним процесом. Вона вимагає поєднання теоретичних знань, методичних умінь, практичних умінь та навичок, педагогічної рефлексії, цифрової компетентності та мотиваційної готовності. Ефективна підготовка забезпечує здатність учителя творчо й професійно застосовувати ігрові медіатехнології, що сприяє розвитку компетентностей молодших школярів, формуванню медіаграмотності та активної позиції в сучасному інформаційному суспільстві. Саме такий учитель

здатен створювати освітнє середовище, у якому медіаосвітні ігри стають потужним інструментом розвитку, навчання та виховання.

Особливу увагу необхідно приділити розвитку практичних навичок роботи з цифровими інструментами. Сучасні медіаосвітні ігри часто базуються на мультимедіа, анімації, інтерактивних платформах, доповненій реальності чи елементах гейміфікації. Тому майбутні вчителі мають опанувати інструменти створення та редагування інтерактивного контенту, роботи з графічними й аудіоредакторами, педагогічними платформами (наприклад, *LearningApps*, *Genially*, *Scratch*), а також навички організації роботи з цифровими пристроями в класі. Практична підготовка може включати розроблення власних ігрових завдань, моделювання уроків з використанням медіаосвітніх технологій, проведення фрагментів занять на педагогічній практиці.

Перспективи подальших наукових пошуків убачаємо в обґрунтуванні педагогічних умов, які сприяють ефективній підготовці майбутніх учителів початкової школи до використання медіаосвітніх ігор в освітньому процесі початкової школи.

Ключові слова: підготовка, майбутні вчителі, початкова школа, медіаосвіта, медіаосвітні ігри.

KOMAR Olha –

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Head of Professional Methods and Innovative Technologies
in Primary School Department

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0289-2359>

e-mail: komar_olga@ukr.net

GEDZYK Andriy –

Doctor of Philosophy,
Associate Professor of the Department of Professional Methods
and Innovative Technologies in Primary School Department

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2330-4395>

e-mail: andriihedzyk@gmail.com

PREPARATION OF FUTURE TEACHERS TO USE MEDIA EDUCATIONAL GAMES IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF PRIMARY SCHOOL

In modern conditions, its importance is only growing, and teaching media literacy should become a priority for higher education institutions and society as a whole. One of the most effective tools in working with children are media educational games - interactive forms of activity that combine educational content, game mechanics, and elements of media culture. That is why the preparation of future primary school teachers to use such games becomes a relevant and necessary component of their professional training.

The article reveals the features of the preparation of future teachers to use media educational games in the educational process of primary school.

It has been established that the preparation of future teachers to use media educational games in the educational process of primary school is a multi-component and complex process. It requires a combination of theoretical knowledge, methodological skills, practical abilities and skills, pedagogical reflection, digital competence and motivational readiness.

Effective training ensures the teacher's ability to creatively and professionally apply gaming media technologies, which contributes to the development of younger students' competencies, the formation of media literacy, and an active position in the modern information society. It is such a teacher who is able to create an educational environment in which media educational games become a powerful tool for development, learning and upbringing.

*Particular attention should be paid to the development of practical skills in working with digital tools. Modern media educational games are often based on multimedia, animation, interactive platforms, augmented reality or gamification elements. Therefore, future teachers must master the tools for creating and editing interactive content, working with graphic and audio editors, pedagogical platforms (e.g. *LearningApps*, *Genially*, *Scratch*), as well as skills in organizing work with digital devices in the classroom. Practical training may include developing your own game tasks, modeling lessons using media educational technologies, and conducting fragments of lessons in pedagogical practice.*

We see prospects for further scientific research in substantiating pedagogical conditions that contribute to the effective preparation of future primary school teachers for the use of media educational games in the primary school educational process.

Keywords: training, future teachers, elementary school, media education, media educational games.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Відповідно до положень ЮНЕСКО, медіаосвіта, визнається пріоритетним аспектом культурно-педагогічного розвитку в XXI столітті і охоплює всі види медіа (включаючи друковані, графічні, аудіовізуальні, екранні та інші форми) та різні технології [6]. Ураховуючи сучасні виклики, навчання майбутніх вчителів початкових класів вимагає від викладачів і студентів комплексного та систематичного підходу щодо медіаосвіти. Медіаосвіта стає важливим інструментом для кращого розуміння та усвідомлення навчального матеріалу. Майбутні вчителі повинні бути медіаграмотними, тобто володіти навичками критичного аналізу медійних повідомлень та вміти відрізняти факти від думок та маніпуляцій. Вони також мають бути медіакомпетентними, щоб використовувати медіа в

освітньому процесі. Це означає, що вчитель повинен знати, як створювати медійні засоби навчання та як інтегрувати медіа в освітній процес [1; 6].

Сучасний освітній простір характеризується стрімким розвитком цифрових технологій та зростанням ролі медіа у повсякденному житті дітей молодшого шкільного віку. Учні початкової школи дедалі частіше стикаються з інформацією з відеоплатформ, інтерактивних застосунків, соціальних мереж та онлайн-ігор. У цих умовах особливої значущості набуває медіаосвіта, що спрямована на формування інформаційної та медіаграмотності, критичного мислення, уміння аналізувати й інтерпретувати медіаповідомлення. Одним із найбільш ефективних інструментів у роботі з дітьми є медіаосвітні ігри – інтерактивні форми діяльності, що поєднують освітній зміст,

ігрові механіки та елементи медіакультури. Саме тому підготовка майбутніх учителів початкової школи до використання таких ігор стає актуальною й необхідною складовою їхньої професійної підготовки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемою формування медіакомпетентності майбутніх учителів початкової школи займалися Р. Кьюбі, М. Маклюен, Г. Онкович, А. Плутіна, В. Різун, О. Федоров та ін.; медіаосвіти в професійну підготовку майбутніх педагогів (Ю. Казаков, Н. Рижих, Н. Шубенко та ін.). Накопичено значний досвід підготовки фахівців із застосуванням технологій медіаосвіти (О. Дубасенюк, І. Жилавська, І. Хижняк та ін.). Водночас, незважаючи на численні опубліковані праці, проблема підготовки майбутніх учителів до використання медіаосвітніх ігор в освітньому процесі початкової школи залишається недостатньо розробленою.

Мета статті – розкрити особливості підготовки майбутніх учителів до використання медіаосвітніх ігор в освітньому процесі початкової школи.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Медіаграмотність є важливою навичкою, яка допомагає людям орієнтуватися в складному інформаційному світі, сприяє розвитку критичного мислення та активної громадянської позиції. В умовах сучасності її значення лише зростає, і навчання медіаграмотності має стати пріоритетним напрямком для ЗВО і суспільства загалом.

Ігри є ефективним інструментом для розвитку медіаграмотності молодших школярів. Вони роблять процес навчання захопливим та інтерактивним, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу. Серед ігрових прийомів, які можна використовувати, варто виділити ігри «Правда чи брехня», «Медіа-детективи», «Медіа-колаж», рольові ігри, медіапроекти тощо.

Зупинимося на деяких медіаосвітніх іграх які, можна використовувати в освітньому процесі початкової школи:

Гра «Правда чи неправда», де вчитель готує кілька тверджень, пов'язаних з актуальними подіями або фактами з медіа, а діти повинні визначити, які з них є правдою, а які – неправдою. Ця гра розвиває вміння аналізувати інформацію і сприяє вдосконаленню критичного мислення.

У рольових іграх учні можуть взяти на себе ролі журналістів, редакторів або блогерів. Вони можуть створювати свої новини, проводити інтерв'ю та обговорювати, як важливо перевіряти факти перед публікацією.

Педагог може запропонувати розробити медіапроект. Він ділить клас на групи і пропонує кожній групі створити свій медіапродукт, наприклад, відеоролик, подкаст або блог. Таке завдання допоможе дітям навчитися працювати з різними форматами медіа і розвивати свої творчі навички.

Гра «Медіа-детективи» допомагає учням визначити фейкові новини. Під час гри учні повинні зібрати докази, проаналізувати джерела та представити свої висновки класу. Це розвиває навички роботи з інформацією та сприяє розвитку критичного аналізу.

Перегляд коротких відеороликів або рекламних роликів з подальшим обговоренням дозволяє учням аналізувати представлення інформації різних видів, розглянути, які техніки використовуються для привернення уваги і які повідомлення передаються.

Гра «Медіа-колаж» дозволяє створювати колажі з різних медіа-матеріалів (статті, картинки, відео) з метою можливого візуального представлення того, як різні джерела можуть представляти одну і ту ж тему. Це допомагає розвивати навички аналізу інформації.

Використання ігрових методів у розвитку медіаграмотності не тільки робить процес більш захоплюючим, але й допомагає дітям розвивати важливі навички, необхідні для ефективної орієнтації у світі інформації.

Розглянемо, особливості використання медіаосвітніх ігор з метою розвитку медіаграмотності молодших школярів. Перш за все необхідним є включення медіаігор в освітній процес початкової школи на уроках математики, української мови і літературного читання, Я досліджую світ та ін. Вчителі можуть використовувати різні медіаресурси для ілюстрації навчального матеріалу. Наводити дані з різних джерел при складанні, наприклад, кейсів з математики при вирішенні задач. Медіаресурси дозволяють педагогам створювати різноманітні інтегровані форми подання навчального матеріалу, розширювати рамки класичних вправ і завдань, представлених у підручниках; не тільки досягати навчальних цілей, а й виходити за їх межі, тобто проявляти активність своєї особистості.

Використання ігор у розвитку медіаграмотності не лише робить процес цікавішим, але й допомагає дітям розвивати важливі навички, необхідні для успішного орієнтування у світі інформації.

Наразі метою діяльності закладів вищої освіти є підготовка освіченого фахівця, зорієнтованого на навчання впродовж життя, а також його постійний особистісний та професійний розвиток. Медіакомпетентність впливає на рівень професійної компетентності студентів, забезпечує розвиток у них критичного й аналітичного мислення. Заклади вищої освіти покликані забезпечити високий рівень професійних знань та вмінь майбутніх учителів, сформувати творчу особистість сучасного педагога, здатного до дослідницької та інноваційної діяльності [2].

Першим важливим компонентом у формуванні готовності майбутніх учителів до використання медіаосвітніх ігор в освітньому процесі початкової школи є оволодіння теоретичним підґрунтям медіаосвіти. Студенти педагогічних спеціальностей мають розуміти сутність медіаграмотності, її структуру, завдання та ключові компетентності, що мають бути сформовані у молодших школярів. Теоретична підготовка передбачає вивчення особливостей впливу медіа на психічний розвиток дитини, аналіз вікових і психологічних характеристик учнів початкової школи, розуміння ризиків та переваг інтерактивних медіа. Знання цих аспектів є

основою для усвідомленого й педагогічно вмотивованого використання медіаосвітніх ігор в освітньому процесі.

Другим важливим компонентом у формуванні готовності майбутніх учителів до використання медіаосвітніх ігор в освітньому процесі початкової школи є методична підготовка. Вона полягає у формуванні в майбутніх учителів умінь добирати, адаптувати та створювати медіаосвітні ігри відповідно до освітніх цілей, змісту навчальних предметів та вікових особливостей дітей. У ЗВО ця підготовка може здійснюватися через спеціальні курси з медіаосвіти, методики інтерактивного навчання, цифрової дидактики. Важливо, щоб студенти засвоїли принципи конструктивного використання ігор у навчанні: інтеграцію з навчальними завданнями, поступове ускладнення ігрових ситуацій, забезпечення зворотного зв'язку та рефлексії, баланс між ігровою та навчальною мотивацією. Майбутні педагоги повинні навчитися аналізувати готові медіаосвітні ігри за критеріями педагогічної доцільності, безпечності, змістової відповідності та технічної доступності [4].

Особливу увагу необхідно приділити розвитку практичних навичок роботи з цифровими інструментами. Сучасні медіаосвітні ігри часто базуються на мультимедіа, анімації, інтерактивних платформах, доповненій реальності чи елементах гейміфікації. Тому майбутні вчителі мають опанувати інструменти створення та редагування інтерактивного контенту, роботи з графічними й аудіоредакторами, педагогічними платформами (наприклад, LearningApps, Genially, Scratch), а також навички організації роботи з цифровими пристроями в класі. Практична підготовка може включати розроблення власних ігрових завдань, моделювання уроків з використанням медіаосвітніх технологій, проведення фрагментів занять на педагогічній практиці.

Не менш важливою є педагогічна рефлексія – здатність критично оцінювати результати використання медіаосвітніх ігор у навчанні. Майбутні вчителі повинні вміти аналізувати рівень залученості учнів, ефективність формування необхідних компетентностей, труднощі, що виникають під час роботи з іграми, а також оптимальні способи врахування індивідуальних освітніх потреб дітей. Педагогічна рефлексія розвивається через обговорення навчальних кейсів, групові проекти, аналіз відеозаписів занять, участь у тренінгах та воркшопах.

Підготовка майбутнього вчителя до використання медіаосвітніх ігор в освітньому процесі початкової школи має також включати аспект цифрової безпеки та етики. З огляду на вік учнів початкової школи, педагог зобов'язаний забезпечити безпечні умови роботи дітей з медіаконтентом, навчити основам онлайн-безпеки, інформаційної культури, відповідальному ставленню до персональних даних та авторського права. Важливо, щоб студенти засвоїли не лише правила безпечної взаємодії з медіа, а й методи навчання дітей цим правилам у цікавій, ігровій формі.

Суттєвим чинником підготовки майбутніх учителів є формування їхньої позитивної мотивації

до впровадження медіаосвітніх ігор в освітньому процесі початкової школи. Часто студенти побоюються застосовувати цифрові технології через недостатній досвід, страх технічних помилок або переконання, що ігрові методи можуть відволікати від навчання. Завдання ЗВО – показати потенціал медіаосвітніх ігор для розвитку творчості, критичного мислення, комунікаційних умінь та інтегрованого засвоєння знань. Підвищення мотивації можливе завдяки прикладам успішних педагогічних практик, участі студентів у творчих конкурсах, хакатонах, освітніх проєктах, де вони можуть застосувати знання на практиці [5].

Необхідною умовою якісної підготовки є співпраця ЗВО зі школами, освітніми центрами та організаціями, що займаються розвитком медіаграмотності. Педагогічна практика, під час якої студенти мають можливість спостерігати, аналізувати та проводити уроки з використанням медіаосвітніх ігор, відіграє ключову роль. Успішним є також залучення студентів до участі в тренінгах від експертів з медіаосвіти, проходження курсів підвищення кваліфікації, створення спільних проєктів разом із практикуючими вчителями.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, підготовка майбутніх учителів до використання медіаосвітніх ігор в освітньому процесі початкової школи є багатокомпонентним і комплексним процесом. Вона вимагає поєднання теоретичних знань, методичних умінь, практичних умінь та навичок, педагогічної рефлексії, цифрової компетентності та мотиваційної готовності. Ефективна підготовка забезпечує здатність учителя творчо й професійно застосовувати ігрові медіатехнології, що сприяє розвитку компетентностей молодших школярів, формуванню медіаграмотності та активної позиції в сучасному інформаційному суспільстві. Саме такий учитель здатен створювати освітнє середовище, у якому медіаосвітні ігри стають потужним інструментом розвитку, навчання та виховання.

Перспективи подальших наукових пошуків убагачаємо в обґрунтуванні педагогічних умов, які сприяють ефективній підготовці майбутніх учителів початкової школи до використання медіаосвітніх ігор в освітньому процесі початкової школи.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Дубасенюк О. А. Медіаосвітні технології підготовки майбутніх педагогів початкових класів у закладах вищої освіти. *Плекаємо особистість: наук.метод. альманах*. Полтава, Лубни: Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка», 2024. Вип. 7. С. 67-71.
2. Пługина А. Методика формування медіакомпетентності майбутніх учителів початкової школи. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. 2022. № 1. С. 35-41.
3. Онкович Г. В. Медіаосвіта. Експериментальна програма базового навчального курсу для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Логос 2010. 40 с.
4. Казаков Ю. М. Функції медіаосвіти в професійній підготовці майбутнього вчителя. *Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка*. 2006. № 6(101). С. 272-278.

5. Федоров А. В. Медіа-освіта: творчі завдання для школярів. *Відкритий урок: розробки, технології, досвід*. 2008. № 1. С. 55-60.

6. Gerbner G. Educators Activists Organize to Promote Media Literacy in U.S. *The New Citizen*. 1995. Vol. 2. № 2.

REFERENCES

1. Dubasenyuk, O. A. (2024). Mediaosvitni tekhnolohiyi pidhotovky maybutnikh pedahohiv pochatkovykh klasiv u zakladakh vyshchoyi osvity [Media educational technologies for training future primary school teachers in higher education institutions]. *Plekayemo osobystist': nauk.metod. al'manakh. Poltava, Lubny: Derzh. zakl. «Luh. nats. un-t imeni Tarasa Shevchenka»*. Vyp. 7. S. 67-71. [in Ukrainian]

2. Pluhina, A. (2022). Metodyka formuvannya mediakompetentnosti maybutnikh uchyteliv pochatkovoyi shkoly [Methodology for the formation of media competence of future primary school teachers]. *Psykhologo-pedahohichni problemy suchasnoyi shkoly*. № 1. S. 35-41. [in Ukrainian]

3. Onkovych, H. V. (2010). Mediaosvita. Eksperymental'na prohrama bazovoho navchal'noho kursu dlya studentiv vyshchykh navchal'nykh zakladiv [Media education. Experimental program of the basic educational course for students of higher educational institutions]. Kyiv: Lohos. 40 s. [in Ukrainian]

4. Kazakov, YU. M. (2006). Funktsiyi mediaosvity v profesiyniy pidhotovtsi maybutn'oho vchytelya [Functions of media education in the professional training of future teachers]. *Visnyk Luhans'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. № 6(101). S. 272-278. [in Ukrainian]

5. Fedorov, A. V. (2008). Media-osvita: tvorchi zavdannya dlya shkolyariv [Media education: creative tasks for schoolchildren]. *Vidkrytyy urok: rozrobky, tekhnolohiyi, dosvid*. № 1. S. 55-60. [in Ukrainian]

6. Gerbner, G. (1995). Educators Activists Organize to Promote Media Literacy in U.S. *The New Citizen*. Vol. 2. № 2. [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

КОМАР Ольга Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Наукові інтереси: впровадження сучасних інноваційних технологій в освітній процес підготовки майбутніх учителів початкової школи.

ГЕДЗИК Андрій – доктор філософії, доцент кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Наукові інтереси: впровадження сучасних інноваційних технологій в освітній процес підготовки майбутніх учителів початкової школи.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

KOMAR Olha – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of Professional Methods and Innovative Technologies in Primary School Department Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

Scientific interests: introduction of modern innovative technologies in the educational.

GEDZYK Andriy – Doctor of Philosophy, Associate Professor of the Department of Professional Methods and Innovative Technologies in Primary School Department Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

Scientific interests: introduction of modern innovative technologies in the educational.

Стаття надійшла до редакції 18.10.2025 р.

Стаття прийнята до друку 25.10.2025 р.

УДК 37-053.6

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-221-390-393

ПОТАПЧУК Тетяна –

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

Карпатського національного університету

імені Василя Стефаника

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1680-6976>

e-mail: tatvolod@ukr.net

ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

У статті здійснено комплексний аналіз сучасного стану правової освіти та профілактики правопорушень у закладі загальної середньої освіти. Розкрито теоретичні засади формування правосвідомості та правової культури молодших школярів як важливої умови розвитку демократичної, соціальної та правової держави. Визначено, що ефективність правового виховання значною мірою залежить від системності, узгодженості та міждисциплінарності діяльності педагогів, фахівців психологічної служби, батьківської громадськості та представників правоохоронних органів.

У роботі проаналізовано структурні компоненти правовиховної роботи школи: організацію просвітницьких заходів, функціонування учнівського самоврядування, діяльність ради профілактики правопорушень, партнерство школи з сім'єю та соціальними службами. Особливу увагу приділено використанню сучасних педагогічних технологій - інтерактивних методів навчання, моделювання соціальних ситуацій, тренінгових форм роботи, що сприяють формуванню правової компетентності, розвитку критичного та правового мислення, здатності школярів приймати відповідальні рішення.

Наголошено на важливості профілактичної роботи зі школярами «групи ризику», систематичному веденні соціально-педагогічного супроводу, організації індивідуальних консультацій та батьківських лекторіїв. Практичні результати діяльності закладу свідчать про зниження правопорушень, відсутність постановки учнів на облік у кримінальній міліції та поступове зростання рівня правової культури молоді.

Доведено, що правове виховання є важливим чинником формування громадянської позиції школярів та їхньої готовності до відповідальної участі у суспільному житті, а розроблена система роботи може слугувати ефективною моделлю для інших освітніх закладів.